Deelnotitie 4.2 Gevolgen voor mensen, dieren en bedrijven

De bouw van grote windturbines heeft flinke gevolgen voor de omgeving waarin ze komen te staan. Die gevolgen zijn er voor mens en dier. Voor de mens verandert het landschap, hij ziet en hoort de windturbines en merkt de schaduw daarvan. Mensen zijn bang dat windmolens volksgezondheidsrisico's met zich meebrengen. Windturbines veranderen ook de leefwereld voor dieren en kunnen daarvoor ook negatieve gevolgen hebben. Windturbines kennen ook veiligheidsrisico's, vooral voor gebouwen in de directe omgeving. Daarom hebben ze ook gevolgen voor bedrijven in de naaste omgeving.

Tot nu toe alleen vuistregels, onderzoek moet nog gedaan worden
Er zijn wettelijke regels voor windturbines. Die staan in diverse wetten, zoals de Wet Milieubeheer, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet en de Wet ruimtelijke ordening.
Die wetten verplichten tot onderzoek naar de gevolgen. Besluiten mogen pas genomen worden als we genoeg weten van die gevolgen en als we die gevolgen kunnen verantwoorden.

Er zijn nog geen onderzoeken gedaan naar de gevolgen. Er is wel gewerkt met vuistregels voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Die vuistregels zijn dan globale afstanden tot woningen en bedrijven. Door die vuistregels toe te passen komen we tot het inzicht, dat hier voldoende ruimte en afstand kan zijn om een aantal grote windturbines te plaatsen. Het gebied is groot genoeg voor verschillende opstellingen en aantallen. Er zijn nog geen diepgaande onderzoeken verricht. Dat gaat in de komende fase gebeuren. Als het bijvoorbeeld gaat om flora- en fauna zal een volledig flora- en faunaonderzoek gedaan worden, waarbij we de gevolgen voor vogels en vleermuizen in beeld brengen.

Hoe omgaan met vragen en voorzorg?
Er zijn vragen gesteld over de gevolgen van laagfrequent geluid en over geluidhinder en stress (bij mensen en dieren). We begrijpen de bezorgdheid over het risico van nog niet bekende effecten. Gezondheid is immers belangrijk. Bij gezondheid, maar ook bij andere onderwerpen, laten wij ons leiden door algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten. Als er twijfel is of onze inzichten wel goed zijn, kunnen we voorlichting en advies vragen van gezondheidsinstanties en onafhankelijke deskundigen.

Brede verantwoording
Het gaat niet alleen om inzicht in de gevolgen. Het gaat ook om de afweging en de verantwoording in brede zin. Is het de moeite waard en moet het wel hier? De afweging is daarom meer dan alleen de toetsing aan de wettelijke regels en het toepassen van wettelijke compensatie.
Waarom windenergie? Waarom op een locatie, die tot nu toe altijd open is gehouden? Waarom geen windturbines op het bedrijventerrein zelf? Waarom niet langs de rijkswegen, het kanaal of de N329? Die brede afweging is belangrijk zowel voor degenen, die twijfelen aan windenergie, als voor degenen, die niet twijfelen aan windenergie, maar wel aan de locatie.

Voor die bredere afweging zijn twee documenten van belang: De Routekaart duurzame energie 2016-2019 en het onderzoek naar de mogelijkheden van windenergie op onze grote bedrijventerreinen. De Verordening ruimte van de provincie bepaalt nu waar in Oss windmolens mogelijk zijn: op of direct aansluitend aan bestaande zware of middelzware bedrijventerreinen. De provincie onderzoekt op dit moment of het provinciaal beleid aangepast moeten worden om windturbines op meer locaties mogelijk te maken. Dat is een relatief lang proces, omdat het gaat om het opstellen van een nieuwe provinciale structuurvisie en verordening. De uitkomst is bovendien niet zeker.

De locatie ten noorden van Elzenburg-De Geer is in overeenstemming met het provinciaal beleid[1] en is daarom spoor 1. Het onderzoek naar locaties elders in Oss, bijvoorbeeld langs rijkswegen, de Maas of de grote polder, is daarom spoor 2 voor de langere termijn.

De bouwstenen en uitgangspunten als het om de gevolgen voor mens en dier gaat

1. **De gevolgen voor deze locatie zijn alleen goed te verantwoorden op basis van inzicht in de andere duurzaamheidsambities en inzicht in de alternatieven op het gebied van windenergie.**

Hierboven zijn al de nodige gevolgen genoemd voor de locatie, die nu gekenmerkt wordt door openheid. De Routekaart duurzame energie geeft een overzicht van alle ambities en plannen om onze energievoorziening duurzaam te maken. Het onderzoek van Antea geeft inzicht in de mogelijkheden van windenergie op en nabij de grote bestaande bedrijventerreinen. Die mogelijkheden zijn beperkt. Windturbines moeten relatief groot zijn, omdat ze anders te weinig wind vangen en niet rendabel zijn. De plaatsingsmogelijkheden blijken beperkt en niet alle bedrijven willen daaraan meewerken. Er blijven enkele mogelijkheden over in het noordelijk deel van Elzenburg. Die worden zeker verder onderzocht, maar ze zijn geen alternatief voor het windpark ten noorden van Elzenburg - De Geer, ze kunnen wel een toevoeging worden.
Uit het eerste onderzoek naar radarverstoring komt de locatie ten noorden van Elzenburg-De Geer als de minst problematische naar voren.
De locatie Elzenburg-De Geer is in overeenstemming met het provinciaal beleid en is daarom spoor 1. Het onderzoek naar locaties elders, langs rijkswegen, de Maas of de grote polder, is daarom spoor 2, dat misschien meer windturbines mogelijk maakt over enkele jaren.

2. **De gemeente neemt zoveel mogelijk regie over alle onderzoek en bestemmingsplan**

Nergens staat wie opdrachtgever moet zijn voor onderzoek of wie onderzoek mag uitvoeren. Hier gaat het om veel belangen en aspecten: duurzaamheid, participatie, natuur, milieuhinder, omgeving, economie etc. Het uitgangspunt is om de gemeente zoveel mogelijk alle onderzoek te

[1]Op dit moment is er nog sprake van een kleine strijdigheid met de Verordening Ruimte. De provincie is van plan de Verordening dit jaar nog aan te passen, zodat de strijdigheid zal worden weggenomen.

laten doen. Het onderzoek moet volledig, goed en onafhankelijk zijn. Het moet over alle reële mogelijkheden gaan, dus ook over de mogelijkheden waar de gemeente geen grondpositie heeft. De gemeente mag die regie zeker niet gebruiken om zogenaamde eigendomsplanologie te bedrijven door de belangen van de gemeente als grondeigenaar voorop te stellen.
De gemeente doet hiermee een voorinvestering, die terugverdiend wordt als de windturbines gebouwd worden. Deze voorinvestering is verhaalbaar via de grondexploitatie.
Met de latere ontwikkelaar(s) wordt een anterieure overeenkomst gesloten, waarin geregeld wordt, dat hij deze kosten aan de gemeente vergoedt. De gemeente neemt hiermee een overzienbaar risico. Gaan de windturbines niet door, dan blijven de voorbereidingskosten voor de gemeente.

3. **Inschakeling van onafhankelijke deskundigen om voorlichting te geven of bij twijfel over conclusies**

In de voorfase zijn vragen gesteld over gezondheidseffecten van laagfrequent geluid en over de gevolgen voor mensen en dieren. Voor zover wij op dit moment weten, is er geen reden voor bezorgdheid en dus niet voor voorzorg om onbekende risico's uit te sluiten. Maar ondanks duidelijke rapporten kan het toch nuttig zijn onafhankelijke deskundigen daar voorlichting en advies over te laten geven. Als dat nodig is, vragen we die voorlichting en dat advies.

4. **Het project moet een stap verder gaan dan de wettelijke verplichte compensatie als het gaat om aantasting van de omgeving**

Dit uitgangspunt kan een bewuste keuze zijn. De lat mag in dit project hoger liggen dan het minimum als het gaat om twee belangen: (1) de kwaliteit van de omgeving en (2) de mogelijkheid om deel te nemen in windenergie (participatie, zie deelnotitie participatie).
Als natuurwaarden worden aangetast in de vorm van mindere natuurwaarden of aantasting van leefomstandigheden, dan gelden er wettelijke regels om dat te compenseren of te verzachten. Die regels staan in de natuurwetgeving en in de Verordening ruimte van de provincie.
De ambitie is om de natuurcompensatie meer te laten zijn dan wat minimaal verplicht is. Hoeveel dat is, willen we nu niet vastleggen. Dat moet blijken uit de mogelijkheden.
We betrekken de wijk- en dorpsraden en bewoners zeker bij de compensatieplannen. In één van de andere deelnotities is aangegeven wat het effect van een groene afscherming rond de dorpen en kernen kan zijn. Die ambitie om meer te doen dan de wettelijke plicht is ook onze inzet bij het overleg met andere partijen.

5. **Voor woz-waarde en planschade gelden de normale procedures en wettelijke normen**

De bouw van windturbines verandert de omgeving en dat kan invloed hebben op de woz-waarde en aanleiding zijn voor planschade. Er zijn in Nederland onderzoeken op dat gebied gedaan, maar daar komt geen duidelijke lijn of beeld uit. Als gevolg van nieuwe bestemmingsplannen voor woningen, winkels, wegen of bedrijven verandert onze omgeving steeds. En in dit geval door de komst van windturbines. Voor het bepalen van de woz-waarde en voor het bepalen van planschade gelden wettelijke procedures en die gelden ook hier. We laten als één van de onderzoeken voor het bestemmingsplan een zgn. planschadescan doen. Die is nodig om de uitvoerbaarheid van het

bestemmingsplan aan te tonen. Degene, die de windturbines uiteindelijk ontwikkelt, moet garant staan voor vergoeding van planschade die de gemeente eventueel moet uitkeren.

6. **Voor direct omwonenden (bijvoorbeeld binnen afstand van 600 meter van windturbine) wordt een aanbod gedaan tot direct profijt van de windturbines.**

Er is een tiental woningen, die het dichtst bij de windturbines komt te liggen. Bij die woningen zijn de effecten en gevolgen het grootst (zicht, geluid en evt. schaduw). Die woningen liggen op een afstand van ongeveer 450 meter (minimale wettelijke afstand op basis van vuistregels). De woningen in de dorpen en kernen daaromheen liggen op grotere afstanden en ruim buiten de wettelijke hinderafstanden. Voor dit beperkt aantal woningen geldt het aanbod van direct profijt van de windturbines. Redelijk vinden wij bijvoorbeeld een jaarlijkse vergoeding in een gemiddelde stroomrekening. Of naar keuze een aandeel in de windturbines.